യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 128

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
അസ്മദാദേർജനസ്യൈതത്പ്രത്യക്ഷം നാനുമാനികമ് .
ശുദ്ധബോധശരീരേണ നാധിഭൗതികരൂപിണാ .. 1
ഏതദസ്മജ്ജഗത്സ്വപ്നേ നാന്യേഷു കഥിതം മയാ .
അന്യേഷ്വസ്തി ജഗത്സ്വപ്നേഷ്വേവമന്യാപി ച സ്ഥിതിഃ .. 2
ജഗത്സ്വപ്നേഷു ചാന്യേഷു സംസ്ഥാനകഥനേന കിമ് .
ന ഹ്യൗപയോഗികാദന്യാ കഥാ ഭവതി ധീമതാമ് .. 3
സർവേഷാമുത്തരേ മേരുർലോകാലോകശ്ച ദക്ഷിണേ .
യേഷാമിത്യനുമാ്ശേഷഭൂതൗഘേ തേന പണ്ഡിതാഃ .. 4
പ്രത്യക്ഷമേതദന്യേഷാം യത്ര ത്യേന്യേ ജഗദ്ഭ്രമാഃ .
നാസ്മാകം വിഷയേ തേ ഹി തഥാ സംസ്ഥാനശോഭിനഃ .. 5
സർവേഷാമുത്തരേ മേരുർലോകാലോകശ്ച ദക്ഷിണേ .
സപ്തദ്വീപനിവാസാനാം നാന്യേഷാമിതി നിശ്ചയഃ .. 6
പ്രകൃതം ശ്രൃണു ഹേ രാമ തദ്ബ്രഹ്മാണ്ഡകവാടകമ് .
യത്പ്രമാണം തതോ വാരി ബാഹ്യേ ദശഗുണം സ്ഥിതമ് .. 7
തദ്ബ്രഹ്മാണ്ഡകവാടം തു തൃണം തൃണമണിര്യഥാ .
ധത്തേ വാരി സ്വഭാവേന നിത്യം കല്പകരത്നവത് .. 8
സർവേഷാമേവ ഭാവാനാം സ്ഥിതഃ കല്പകരത്നവത് .
സർവദാ പാർഥിവോ ഭാഗസ്തേനാത്രൈതേ പതന്ത്യലമ് .. 9
ജലാദ്ദശഗുണം ബാഹ്യേ സ്ഥിതം തേജോ നിരിന്ധനമ് .
ആകാശവിശദം ശാന്തസ്തബ്ധജ്വാലോദരോപമമ് .. 10
തസ്മാദ്ദശഗുണോ ബാഹ്യേ സംസ്ഥിതോ വായുരായതഃ .
വായോർദശഗുണം ബാഹ്യേ വ്യോമ തിഷ്ഠതി നിർമലമ് .. 11
തതഃ പരതരം ശാന്തം ബ്രഹ്മാകാശമനന്തകമ് .
ന പ്രകാശം ന ച തമോ മഹാചിദ്ഘനമവ്യയമ് .. 12
അനാദിമധ്യപര്യന്തേ തസ്മിൻബ്രഹ്മമഹാമ്ബരേ .
മഹാചിന്നാമ്നി സർവാത്മന്യയോനിർവാണരൂപിണി .. 13
ബ്രഹ്മാണ്ഡാനാം താദൃശാനാം ദൂരേ ദൂരേ പുനഃപുനഃ .
മിഥോലക്ഷാണി ലക്ഷാണി കചന്ത്യുപരമന്തി ച .. 14
ന കിംചിത്കചയത്യത്ര സമേ കചനരൂപിണി .
താദൃദ്ധ്യയം തഥാരൂപം തദാത്മന്യേവ സംസ്ഥിതമ് .. 15
ഏഷ തേ കഥിതഃ സർവോ ദൃശ്യാനുഭവനക്രമഃ .
അധുനാ ശ്രൃണു കിംവൃത്തം ലോകാലോകേ വിപശ്ചിതഃ .. 16
സ്വഭ്യസ്തപൂർവസംസ്കാരോ വിലസന്നിശ്ചയേരിതഃ .
ലോകാലോകഗിരേർ/മൂർഘ്നസ്/തമഃശ്വഭ്രം പപാത സഃ .. 17
ദദർശ തത്ര ശിഖരപ്രതിമൈർവിഹഗൈർവപുഃ .

വികർതിതം മനോദേഹം പ്രസൃതം ച സ്വചിന്തിതേ .. 18
ദേശസ്യ തസ്യ പുണ്യത്വാദ്ദേഹം തച്ചാതിവാഹികമ് .
ആധിഭൗതികതാബോധം നാനയന്നിർമലാശയഃ .. 19
താവന്മാത്രപ്രബോധോഽസൗ നാധികം ബോധമാഗതഃ .
ചിന്തയിത്വാഽസിതം കാര്യം ബഭൂവ പ്രകൃതേർഹിതഃ ..20
ശ്രീരാമ ഉവാച .
അദേഹം പ്രസരത്യേതച്ചിത്തം കാര്യേ കഥം മുനേ .
ആതിവാഹികസംവിത്തേർബോധഃ സ്യാത്കീദൃശോഽധികഃ .. 21
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
സംകല്പപഥികത്വേന യഥാന്തഃപുരവാസിനഃ .
ഇദം മനഃ പ്രസരതി തഥാസ്യ പ്രസൃതം മനഃ .. 22
ഭ്രമേ സ്വപ്നേ മനോരാജ്യേ മിഥ്യാജ്ഞാനേ കഥാ+ശ്രുതൗ .
യഥാ മനഃ പ്രസരതി തഥാ തത്പ്രസൃതം മനഃ .. 23
പതന്തി തു ശരീരം തദാതിവാഹികമുച്യതേ .
ആധിഭൗതികധീർഭാതി വിസ്മൃത്യാത്രൈവ കാലതഃ .. 24
തേ തദാന്തർധിമായാതേ സർപരജ്ജുഭ്രമോപമേ .
ആധിഭൗതികദേഹേഽസ്മിഞ്ഛിഷ്യതേത്വാതിവാഹികഃ .. 25
ആതിവാഹിക ഏഷോഽങ്ഗ നിപുണം പ്രവിചാര്യതാമ് .
ചിന്മാത്രവ്യതിരേകേണ യാവദത്രാന്യദസ്തി നോ .. 26
ദേശാദ്ദേശാന്തരപ്രാപ്തൗ യന്മധ്യേ സംവിദോ വപുഃ .
ചിന്മാത്രസ്യാസ്യ തദ്രൂപമനന്തസ്യൈകരൂപിണഃ .. 27
ക്വ ദ്വൈതം ക്വ ച വാ ദ്വേഷഃ ക്വ രാഗാദി തു കഥ്യതാമ് .
സർവം ശിവമനാദ്യന്തം പരോ ബോധ ഇതി സ്മൃതഃ .. 28
നിർമനോമനനം ശാന്തമാസിതം ബോധ ഉത്തമഃ .
ആതിവാഹികദേഹസ്ഥോ ന തം ബോധമുപാഗതഃ .. 29
വിപശ്ചിത്തദ്വിബോധോഽസൗ ദദർശ വിസരന്മനഃ .
ആതിവാഹികബോധേന ഗർഭവാസോപമം തമഃ .. 30
തമസോഽന്തേ വിരിഞ്ചാണ്ഡകവാടച്ഛേദഭൂതലമ് .
വജ്രസാരം ഹേമമയം കോടിയോജനവിസ്തൃതമ് .. 31
തദന്തേ പ്രാപ സലിലം തസ്മാദഷ്ടഗുണം തതഃ .
കപാടഭൂമ്യൈവ സമം സ്ഥിതമർണവപൃഷ്ഠവത് .. 32
തമതീത്യ തതഃ പ്രാപ തേജോഽർകഗണഭീഷണമ് .
പ്രലയാഗ്നിഘനജ്വാലാപിണ്ഡകോടരഭാസ്വരമ് .. 33
ദാഹശോകാദിമുക്തേന വപുഷാ മാനസേന തത് .
തത്ര ഗച്ഛന്ത്യ ബുബുധേ വഹനം പൂർവവാസിതമ് .. 34
ഉഹ്യമാനോ വിവേദാസാവാത്മാനം ത്വാതിവാഹികമ് .
ചിത്തമാത്രാത്മനഃ സ്വസ്യ കിമിവോഹ്യത ഇത്യപി .. 35
ഇതി ബോധേന ധീരാത്മാ തം തതാരാഽനിലാർണവമ് .
പ്രാപ തദ്വിതതം വ്യോമ തസ്മാദ്ദശഗുണം സ്ഥിതമ് .. 36
തദതിക്രമ്യ സ പ്രാപ ബ്രഹ്മാകാശമനന്തകമ് .

യത്ര സർവം യതഃ സർവം യന്ന കിംചിച്ച കിംചന .. 37
മനസാ പ്രഭ്രമംസ്തത്ര ദൂരാദ്ദൂരതരം യയൗ .
തേന ദൃഷ്ടം ച പൃഥ്വ്യാപസ്തേജോ വായുസ്തഥാ ജഗത് .. 38
പുനഃ സംസാരരചനാഃ പുനഃ സർഗാഃ പുനർദിശഃ .
പുനർമഹീധരാ വ്യോമ പുനർദേവാഃ പുനർനരാഃ .. 39
പുനഃ പഞ്ചമഹാഭൂതപര്യന്തേ ബ്രഹ്മ നിർഘനമ് .
പുനസ്തത്ര ജഗന്ത്യുച്ചൈഃ പുനഃ സർഗാഃ പുനർദിശഃ .. 40
ബ്രഹ്മാകാശസ്തതഃ സർഗാഃ പുനരന്യേ ത്വനിഷ്ഠിതാഃ .
ഇത്യസൗ വിഹരന്ദീർഘകാലമദ്യാപി സംസ്ഥിതഃ .. 41
സ്വനിശ്ചയാച്ചിരാഭ്യസ്താന്നാസൗ വിരതിമേതി ഹി .
അന്തോ നൈവാസ്ത്യവിദ്യായാഃ സാ ഹി ബ്രഹ്മൈവ സത്യതാ .. 42
വസ്തുതോ നാസ്ത്യവിദ്യേഹ ബ്രഹ്മണ്യവികലാത്മനി .
ഇദം ദൃശ്യമവിദ്യേയമിത്യാത്മൈഷ വികാസിതഃ .. 43
യദ്യഥാ ജാഗ്രതി സ്വപ്നേ ദൃഷ്ടം ദ്രക്ഷ്യസി പശ്യസി .
തത്തഥാ ബ്രഹ്മ സച്ഛാന്തമാസീദസ്തി ഭവിഷ്യതി .. 44

ഘനതമഃപ്രവിലോകന-ച+ക്രകം
ക്രമജഗത്പ്രതിഭാനമിദം മഹത് .
പരതയാ പ്രതിഭാത്മതയാനയാ
ന ച സദങ്ഗ ന വാപ്യസദാകൃതി .. 45

തേഷ്വേവ തേഷ്വിവ ച തേഷു തനൂതരേഷു
ബ്രഹ്മോദരേഷു ചിരദൂരതരം ജഗത്സു .
സോ ഽദ്യാപ്യസംവിദിതതത്ത്വതയാ തയോച്ചൈഃ
ഖണ്ഡേഷു രങ്കുരിവ രാഘവ ബംഭ്രമീതി .. 46

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണ പ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ ബ്രഹ്മഗീതാസു ബ്രഹ്മാകാശ-വിപശ്ചിജ്-
ജഗ+ച്ചന്ദ്ര-ദർശന
നാമാഷ്ടാ-വിംശ+ത്യുത്തര-ശതതമഃ സർഗഃ ..128..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
2.1.2024